

עם ביג'י נכאש בביתו, במשרדו,

אותם, והתנאי שלי לגירושין היה להחזיק את הילדים אצלי. לא בקלות הייתי מוכנה שיתרחקו ממני, וילכו לקיבוץ. אבל פשוט לא היתה לי ברירה. רציתי לעבוד בפקידות, ובמיקצוע זה עובדים רצוף עד שעה ארבע, או עם הפסקת צהריים. עשיתי חשבון שהילדים ילכו לבית הספר, יחזרו ב-12, וממה שארוחה בתור פקידה, לא אוכל להחזיק אשה שתשיג עליהם.
חזרנו לתלאיבי כלעומת שבאנו. אבל לפני שנפרדנו, הבטיח ישראל להמשיך ולהתעניין מה המצב בקיבוצים אחרים. בינתיים, יעזור לי במצבי הכספי.

ע לי להודות, כי תחילה לא האמנתי שהעניינים בינינו ייצאו מהמסגרת הידועה של מתן עזרה להסתדר. אבל אחרי שהתלכנו להתראות לעתים יותר קרובות, הבינו שנינו שזה לא עניין חולף ושטחי. הרגשנו שאנחנו נמשכים זה אל זה, ושהיחסים בינינו הולכים ומתהדקים.

אולי מפני שנינו היינו אומללים. הוא לא הסתיר מפני שהוא נשוי. אבל הוא סיפר לי שזה שלוש שנים שהוא נפרד מאשתו. את הסיבות איני יודעת עד עכשיו. תמיד שאלתי מי עזב את מי, והוא אמר שהוא התליט להיפרד ממנה, אבל לא בכעס ולא בריב, וכל הזמן הוא בקשר איתה. בהתחלה לא דיבר על גירושין, ורק יותר מאוחר, כשהחלטנו שאנחנו באמת אוהבים האחד את השני, ולא נוכל עוד להיפרד, ביקש ממנה גט, כפי שסיפר לי.

אבל עוד לא הגענו לשלב זה. נחזור לתקופה הראשונה של היכרותנו. אני דחקה רוצה לעמוד על תקופה זו ולתאר אותה בפירוט, מפני שברחוב מרננים כי כל הקשר בינינו היה קשר של גבר ומאהבת, שהיום הוא הולך איתה, ומחר הוא שוכח אותה. הוא הבטיח לי לסדר את הילדים, נתן לי תמיכה כספית — והנה זה.

היחסים בינינו היו אחרים לגמרי. כשהכיר אותי, סיפר לי שבמשך שלוש השנים, מאז נפרד מאשתו, היה גלמוד ובודד. היו לו חברים ומכרים לרוב — אבל אדם שבפניו יוכל לפתוח את ליבו, נשמה שהוא יכול להתייחד איתה — לא היו לו. כדי לשכות את מצבו, ולהשתחרר קצת מן העוגמה והבידוד, התרגל לטייל שעות ארוכות בלילות ברגל, וגם להיכנס הרבה לבארים כמו דן וגת רימון. הוא ידע שלא ימצא שם חברה. הוא היה בא לבדו; וגם לא חיפש חברה במקומות כאלה. רק את התנועה, ההמולה וכיסית וויסקי. פשוט כאב לי הלב. לא יכולתי לתפוס איך אדם בעל עמדה כזו, ידיד של ראש הממשלה וקצינים גבוהים, מסתובב לבדו בלילות ואין לו פינה או אדם שהוא יכול לקרוא להם שלו. אולי זה הדבר הראשון שמשך אותי אליו יותר מכל. משהו כמו כאב גדול, עם רחמים ותום בלב, למראה הבדידות הנוראה, ואולי גם מפני שראיתי במצבו משהו דומה למצבי שלי באותם הימים, ובאותם הלילות הארוכים של בדידות?

הוא היה תמיד מרגיע אותי, על אף כל צרותיו שלו. כשניסיתי אני מפעם לפעם להרגיעו, תמיד אמר: "את לא צריכה לדאוג לי. את עוד צעירה, את צריכה לדאוג שלך ולילדים שלך יהיה טוב."

כי על אף מצבו הנפשי הקשה, ידע להחזיק את עצמו. הוא לא נשבר, ולא חיפש רחמים. הוא היה גבר במובן האמיתי של המילה. לא רועש ומחפש לעשות רושם — אבל שלי ובטוח בעצמו, זקוף וגא. יתכן כי היתה זאת עוד סיבה מדוע נמשכתי אליו.

תחלנו לכת פחות או יותר בקביעות. יתכן שבתקופה הראשונה לא היתה זו אהבה אמיתית שמשכה אותי אליו. לא היינו עוד נערים חולמניים. שנינו כבר היינו

למודי נסיון בחיים, שהספיקו כבר לעבור תקופה ארוכה של תלאות וקשיים במידה לא רגילה. אני כשלעצמי עברתי דרך מגוונת למדי. נולדתי בעיר רודוס, לפני 27 שנה. העולם הזה אימנם כתב לפני שבוע שאני בת 29, אבל למען הדיוק ההיסטורי אני נותנת כאן את גילי הנכון. ברודוס הספקתי ללמוד בגן. בזכרונותי מאותם הימים, ובסיפורים ששמעתי לאחר מכן, היה אבי אדם שקט ורגוע, טוב לב. יש לי עוד שני אחים, מבוגרים ממני. אני זוכרת את התמונות המשפחתיות של אותם הימים, רגעים של אושר חסר מחשבות ודאגות, כשאבי, אמי ושני אחי יוצאים בשבתות ובחגים, לבושים בבגדי חג, לטיולים באי, או לביקורים אצל המשפחה. בשנים שלאחר מכן, ככל שהייתי נקלעת למצב קשה במיוחד, היה זכרוני עף אחורה, אל אותם הימים של אושר ילדותי, אל האב הסלחן, האם המסורה והמספלת הרודפת אחרי תמיד.

כשעלינו ארצה, הייתי בת חמש וחצי. אני זוכרת את המספלת בוכה. קשה היה לה להיפרד ממני ומשני אחי, בהם טיפלה לפני. היא רצתה להיות חלק מהמשפחה ולעלות איתנו ארצה. אבל הדבר היה בלתי אפשרי. היא היתה יחידה נוצרית, ואנחנו יהודים, שקיבלו ציגיון מידי ממשלת מוסוליני. המטוס, שהוציא אותנו מרודוס, היה האחרון שהמריא משם לפני שפרצה המלחמה. אני שהובילה עוד כמה יהודים לארץ ישראל, טובעה בים. הנוסעים ניצלו כולם בנס. בין הניצולים היו אח ואחות של אבי. אחיו הנוסף, שנשאר ברודוס, נהרג עם כל משפחתו.

★ ★ ★

יך שההיסטוריה חוזרת על עצמה. את ישראל עצרו בדיוק ערב פסח, ואני הגעתי ארצה באותו שבוע, לפני 22 שנה. נכנסתי לגן, ושם למחתי עבדתי. לאחי היותר מבוגרים לקחו מורה פרטי, כדי שנהיה מוכנים, פחות או יותר, להיכנס לבית הספר בשנה הבאה.

אבי פתח חנות למנופסטורה, מקצועו מאז ומתמיד, עד היום הזה. גרנו במרכז העיר, בסביבת חנותו של אבי. גמרתי את בית הספר אליאנס, כשאני שקועה בהתי ובחלומות של כל נערה תלאיבית. תוכניותיו היו פשוטות: לגמור את הלימודים ולמצוא עבודה בפקר דות. על כן, אחרי שסיימתי את אליאנס, נכנסתי לבית הספר ספרא, שהוא בית הספר דר שנת המסחר.

בתקופה זו הייתי נערה עליונה, ואהבתי לצאת לבלות, בניגוד לרצון הוריי. הם רצו לגדל אותי כפי שגדלו הם עצמם, ולראות אותי יותר בבית. לנכותה של אמי, צריך לציין שהיא דחקה הבינה שהבנות של היום אינן הבנות שלפני דור. אבל בתל אביב של אותם הימים שררה המתחית. היו התקפות מצד יפו. על כן דאגה לי כל פעם שהייתי יוצאת. הדבר לא הפריע לי ליהנות במסיבות החברה שלנו.

★ ★ ★

את אריה הכרתי כשהייתי עוד תלמידה של כיתה ח'. הוא כבר סיים את לימודיו, ועבד כמסגר. הכרתי אותו בחברה, בשכונה שלנו. כאשר למדתי בספרא, התנדב לצבא. זה היה בראשית מלחמת השחרור. הוא נסע באחד האוטובוסים הראשונים שיצאו מתל אביב. התכוננו כל הזמן, ולמרות שבמשך 11 חודש לא חזר לתל אביב, מפני שהיה מנותק בגליל, לא חדלנו לראות את עצמנו כ"הולכים קבוע".

גמרתי את ספרא והתחלתי לעבוד כפקידה. מקום העבודה הראשון שלי היה משרד נסיעות בתל אביב. אריה סיים בינתיים את שרותו הצבאי וחזר העירה. החלטנו להתחתן מייד. העובדה שאני הייתי ספרדית, והוא אשכנזי, לא הפריעה לנו. להיפך: הוא שמח שיש לו "פרנקית", ואני שמחתי שיש לי אשכנזי. ההורים גם כן הסכימו.

הגיע יום החלומות. החופה נערכה באולם קדימה, ברחוב נחלת בנימין. תמיד חלמתי שאחתן באולם גדול, מלא מכרים וקרובים. לבשתי שמלה לבנה, עם הינומה וזר פרחים. כמו שכל נערה חולמת. ובאמת, לא הייתי יותר מאשר נערה, בת 17 וחצי, בסך הכל. בעלי היה בן 20 וחצי.

חיינו התחילו להיות סדירים ונעימים. המשכתי לעבוד, והוא עוד עבד או כמסגר. גרנו ברמת גן, בדירה של שני חדרים, ש קיבלנו כמתנת נישואין מסבו. אהבתי מאוד ילדים, ורציתי מיד שיהיו לי ילדים משלי. מכיוון שהסתדרנו היכף מההתחלה, ולא היו לנו שום חובות, לא היכינו.

כשעמדה בתנו הבכורה להיחלד החליט בעלי, בהשפעת ידי, לשנות את מקצועו ולהיות נהג מונית. מאז חיינו כבר לא היו אותם החיים. בהיותו מסגר, ידעתי שכל יום הוא צריך לחזור בין ארבע לחמש הביתה; כל חודש יביא את משכורתו. כשהתחיל לעבוד כנהג מונית שכיר, לא נשאר שום דבר בטוח. לא היו לו שעות קבועות; לפעם מים עבד בלילה וחזר הביתה רק לפנות בוקר. לא ראיתי גם שום ריוח; כי גם את משכורתו כמסגר לא הרחיק בעבודתו זו. הוריו ואני התחלנו להשפיע עליו שיחזור למיקצועו הקודם, והוא אמנם ניסה כמה פעמים לשוב ולהיות מסגר — אבל תמיד חזר להגה של המונית. "זאת עבודה יותר קלה", היה מסביר, "אני לא עובד עבודה פיסית קשה".

תוך היכוכים אלה נולד בנו השני, חיים, שנה אחרי הבת. אז כבר לא רבנו סתם על עבודה. דיברנו על גירושין. בשביל הילדים, היינו תמיד חוזרים ומשלימים בינינו. אבל זה היה אבוד. ראינו, בסופו של דבר, שזה לא ילך. אראפטר לתקן חיי משפחה כמו נעל ישנה.

כמה פעמים רציתי לחזור לעבודה כי מה שנתן לי בעלי לא הספיק לכלכלת המשפחה. אבל הוא תמיד סירב להרשות לי. וכך הייתי יושבת בבית עם הילדים, כשהוא מס' תובך בחוץ, מבלי שאדע מתי יחזור, מתי יאכל ומתי ישוב ייצא לעבודה. לחיים כאלה לא יכולתי להסכים.

★ ★ ★

סופו של דבר התגרשנו. הופענו שנינו בדבנות בתל אביב. אחרי שכמה

